

PUP.OK.0613-7/TS/15

Urząd Miejski w Łomży
Centrum Obsługi Mieszkańców
WPEŁNĘŁO
2015 -02- 18
Ilość zał .....
Nr dz 3968 ..... Podpis *[Signature]*

BRM
180215
[Signature]

Łomża, 2015-02-18

**Pani
Bernadeta Krynicka
Przewodnicząca
Rady Miejskiej Łomży**

Przekazuję „Informację o aktualnej sytuacji na rynku pracy w mieście oraz działaniach podejmowanych przez Urząd w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Bezrobocie wśród osób młodych i osób niepełnosprawnych na terenie miasta”.

**Z poważaniem
DYREKTOR
POWIATOWEGO URZĘDU PRACY**

[Signature]
Mieczysław Bierniek

47

**POWIATOWY URZĄD PRACY
W ŁOMŻY**

**Informacja o aktualnej sytuacji na rynku pracy w mieście
oraz działaniach podejmowanych przez Urząd
w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.
Bezrobocie wśród osób młodych i osób niepełnosprawnych
na terenie miasta**

*Material został opracowany
na podstawie danych statystycznych
i opracowań
GUS, WUP w Białymstoku
i PUP w Łomży
oraz
Podlaskiego Obserwatorium Rynku Pracy
i Prognoz Gospodarczych*

ANALIZA RYNKU PRACY MIASTA ŁOMŻA, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OSÓB W WIEKU PONIŻEJ 30 ROKU ŻYCIA i OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. Rynek pracy na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży ze szczególnym uwzględnieniem Miasta Łomża na prawach powiatu

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży jest jednostką samorządową wspólną dla Miasta Łomży i Powiatu Łomżyńskiego, funkcjonującą pod zwierzchnictwem Starosty Łomżyńskiego, na mocy porozumienia zawartego w dniu 18 stycznia 2000r. pomiędzy Prezydentem Miasta a Starostą Łomżyńskim. Zadania realizowane przez Urząd wynikają z przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 roku poz. 674 z późn. zm.). Podstawą działania urzędu jest Statut Powiatowego Urzędu Pracy przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/208/06 Rady Powiatu Łomżyńskiego z dnia 28 czerwca 2006 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2006 roku Nr 193, poz. 1853 i z 2008 roku Nr 86, poz. 792) oraz Regulamin Organizacyjny PUP w Łomży uchwalony Uchwałą Zarządu Powiatu Łomżyńskiego Nr 42/46/2000 z dnia 27 kwietnia 2000 roku z późniejszymi zmianami.

Podlaskie zostało podzielone na 17 powiatów, w tym 3 powiaty grodzkie - Białystok, Suwałki, Łomża oraz 118 gmin. Stolicą jest miasto Białystok, liczący prawie 300 tysięcy mieszkańców. Pozostałe większe miasta regionu to Suwałki (ok. 70 tys. mieszkańców) i Łomża (ok. 62 tys. mieszkańców).

Ziemia Łomżyńska położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego i graniczy z dwoma polskimi województwami: warmińsko-mazurskim oraz mazowieckim.

Powiatowy Urząd Pracy, swoim działaniem, obejmuje obszar dwóch powiatów: Miasta Łomży – na prawach powiatu i Powiatu Łomżyńskiego
Swoim zasięgiem powiat łomżyński obejmuje:

- dwie gminy miejsko-wiejskie: Jedwabne, Nowogród;
- siedem gmin wiejskich: Łomża, Miastkowo, Piątnica, Przytuły, Śniadowo, Wizna, Zbójna;
- dwa miasta: Jedwabne, Nowogród.

Powiat łomżyński jest regionem typowo rolniczym o powierzchni 1.353,93 km² i liczbie mieszkańców - 51.860. Z pracy w gospodarstwach rolnych utrzymuje się aż 65% mieszkańców. Na terenie powiatu znajduje się 8.295 gospodarstw rolnych o przeciętnej wielkości 11,2 ha. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON wynosiła na dzień 31.12.2014r. 3.053a

Łomża liczy 62.711 mieszkańców i zajmuje powierzchnię 3.271 ha. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON wynosiła na dzień

31.12.2014r. 6.325.

Na koniec 2014 roku pracownicy pośrednictwa pracy PUP w Łomży nawiązali kontakty z 1.999 pracodawcami, w tym z Łomży z 1.478, a z Powiatu Łomżyńskiego – z 521.

Tabela Nr 1 przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży w latach 2011 – 2014 oraz liczbę podmiotów gospodarczych współpracujących z Urzędem według stanu na dzień 31.12.2014r.

Tabela Nr 1

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON wg stanu na dzień 31.12.2012r.	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON wg stanu na dzień 31.12.2013r.	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON wg stanu na dzień 31.12.2014r.	Liczba podmiotów gospodarczych współpracujących z PUP w Łomży wg stanu na dzień 31.12.2014r..
1.	PUP w Łomży	8 896	9 256	9 378	1 999
2.	Miasto Łomża	6 063	6 263	6 325	1 478
3.	Powiat Łomżyński	2 833	2 993	3 053	521
	z tego:				
	Gmina Łomża	763	795	828	161
	Gmina Jedwabne	237	255	254	44

Gmina Miastkowo	181	209	221	42
Gmina Nowogród	262	271	277	39
Gmina Piątnica	664	690	680	115
Gmina Przytuły	69	70	76	11
Gmina Śniadowo	290	318	328	56
Gmina Wizna	183	184	179	24
Gmina Zbójna	184	201	210	29

Źródło: GUS Bank Danych Regionalnych wg klasyfikacji NTS w układzie 66 podregionów, obliczenia własne

Omawiając zmiany zachodzące na łomżyńskim rynku pracy nie można nie brać pod uwagę znaczenia czynników demograficznych, które określają wielkość populacji w wieku aktywnym zawodowo i wpływają na strukturę pracujących i bezrobotnych.

Szczególnie istotne znaczenie z punktu widzenia rynku pracy ma struktura ludności Łomży według wieku oraz płci, gdyż ma to znaczenie przy nabywaniu praw emerytalnych. Kobiety stanowią 52,3 % ogółu ludności; na 100 mężczyzn przypada ich 108,2. Współczynnik ten zmienia się w zależności od wieku. Liczebna przewaga mężczyzn występuje wśród ludności w wieku do 39 roku życia – na 100 mężczyzn przypada 96,0 kobiet, natomiast w wieku powyżej 39 lat współczynnik feminizacji wynosi 114,8, a w rocznikach 65 lat i więcej na 100 mężczyzn przypadają średnio 152,3 kobiety.

Spółczesność Łomży wyraźnie starzeje się. Rezultatem zachodzących procesów demograficznych jest gwałtowne zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży (0–18 lat), tym samym następuje dalsze zmniejszenie udziału tej grupy osób w ogólnej liczbie ludności z 24,7 % w 2012r. do poziomu 18,8 % w 2013r. Zmiany w strukturze wieku ludności oznaczają istotne wyzwania dla systemu zabezpieczenia społecznego. Starzenie się ludności oznacza konieczność zwiększenia transferów społecznych na rzecz tej grupy ludności (co wynika z potrzeby wypłaty emerytur, rent, usług zdrowotnych i opiekuńczych).

Duże zmiany dotyczą populacji w wieku tzw. produkcyjnym, który w Polsce oznacza kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat. Należy zauważyć, że osoby w wieku produkcyjnym stanowią zasoby siły roboczej na łomżyńskim rynku pracy i z tego względu wielkość tej populacji jest szczególnie ważna. Odsetek osób w wieku zdolności do pracy (w ogólnej liczbie ludności) wyniósł 64,0 % w 2010r. (w tym u kobiet 67,8 %), 64,3 % w 2011 r. (w tym u kobiet 60,5 %), 64,5 % w 2012r. (w tym u kobiet 68,8 %) i 66,4 % w 2013r. (w tym u kobiet 62,1 %) , przy czym tempo przyrostu tej grupy ludności jest coraz wolniejsze. Wiek produkcyjny osiągają coraz mniej liczne roczniki 18-latków, a równocześnie występuje proces starzenia się zasobów siły roboczej powodowany coraz większą liczbą osób w wieku tzw. niemobilnym, czyli 50 lat i powyżej. W 2013r. udział ludności Łomży w tym wieku w ogólnej liczbie ludności miasta wynosił 26,0 %, podczas gdy w 2012r. – 19,4 %, w 2011r. – 18,8 % i w 2010r. – 18,1 %.

Syntetycznym miernikiem obrazującym wydolność systemu zabezpieczenia społecznego jest współczynnik obciążenia demograficznego ogółem, pokazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Z perspektywy systemów zabezpieczenia społecznego istotne jest także to, jak kształtuje się współczynnik obciążenia osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 lat i więcej; mężczyźni w wieku 65 lat i więcej), które są przede wszystkim beneficjentami różnego rodzaju świadczeń społecznych. W 2010r. na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie Łomży przypadało 48,4 osoby (56,5 kobiet i 40,6 mężczyzn) w wieku nieprodukcyjnym, w 2011r. odpowiednio – 47,5 osoby (55,9 kobiet i 39,3 mężczyzn), w 2012r. odpowiednio – 48,9 osoby (59,4 kobiet i 40,5 mężczyzn), a w 2013r. odpowiednio – 50,6 osoby (61,1 kobiet i 40,6 mężczyzn) . Według GUS wskaźnik ten w Polsce zmniejszył się w latach 2010-2011, ale już od 2012 roku systematycznie wzrasta.

Zmiany demograficzne obserwowane w ostatnich latach, w tym wzrost liczby urodzeń, mogą wskazywać na przełom w dotychczasowym rozwoju ludności na terenie działania PUP w Łomży. Jednakże perspektywa szybkiego wyjścia z depresji urodzeniowej jest odległa. Niski poziom dzietności kobiet i wysoki poziom tzw. emigracji zarobkowej powodują, że perspektywy rozwoju demograficznego nie są korzystne przede wszystkim z punktu widzenia rynku pracy i systemu zabezpieczenia społecznego.

W ostatnich latach bardzo wyraźnie rysuje się wysoki poziom bierności zawodowej wśród osób zamieszkałych w Powiecie Grodzkim, co powoduje, że różnica pomiędzy populacjami aktywnych i biernych zawodowo zmniejsza się. Wzrost bierności zawodowej jest zjawiskiem wynikającym z jednej strony z przedłużania wejścia na rynek pracy przez osoby młode (kontynuowanie nauki), z drugiej zaś następuje w wyniku przechodzenia na emerytury, renty i świadczenia przedemerytalne przez coraz liczniejszą grupę osób, które nabywają uprawnienia do ww. świadczeń. Wart uwagi jest fakt, że współczynnik aktywności zawodowej w 2011r. wzrósł w porównaniu do 2010r. o 3,8 punktu procentowego, natomiast w 2012r. wzrósł w porównaniu do 2011r. o 0,2 punktu, a w 2013r. wzrósł w porównaniu do 2012r. o 0,4 punktu . Natomiast wskaźnik zatrudnienia od lat pozostaje na bardzo niskim poziomie i zdecydowanie odbiega od średniej UE. W przypadku osób niemobilnych zasadniczy wpływ na niską wartość wskaźnika zatrudnienia była możliwość skorzystania przez nich z prawa do wcześniejszej emerytury, albo też z racji m.in. wieku i posiadanego stażu zawodowego możliwość nabycia uprawnień do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego.

2. Aktualna sytuacja na łomżyńskim rynku pracy

1. Poziom bezrobocia

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży w końcu stycznia 2015 roku wyniosła 6703 osoby (w tym 3241 kobiet) i była niższa od liczby bezrobotnych zarejestrowanych na koniec stycznia 2014 roku o 419 osób (liczba kobiet zmniejszyła się o 204 osoby), tj. o 5,9%. Natomiast w porównaniu do stanu na koniec miesiąca poprzedniego poziom bezrobocia zwiększył się o 429 osób, tj. o 6,8%.

Do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży zgłosiło się 835 bezrobotnych, w tym 608 nie posiadało prawa do zasiłku. Wśród rejestrujących się w styczniu br. 20 osób pracowało za granicą, w tym: w Niemczech – 10, Szwecji – 1, w Islandii – 2, Holandii – 3, Wielkiej Brytanii – 1, Norwegii – 1, Dani – 1, Belgii - 1.

W okresie sprawozdawczym wyrejestrowano 406 osób bezrobotnych z następujących przyczyn:

- podjęcia pracy – 198 w tym podjęcia pracy subsydiowanej – 43,
- rozpoczęcia szkolenia – 17,
- rozpoczęcia stażu – 22,
- rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej – 0,
- odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy, w tym w ramach PAI – 1,
- odmowy ustalenia profilu pomocy – 0,
- nie potwierdzenia gotowości do pracy – 62,
- dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego – 52,
- podjęcia nauki – 0,
- osiągnięcia wieku emerytalnego – 0,
- nabycia praw emerytalnych lub rentowych – 1,
- nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego – 11,
- innych – 42.

Bezrobotni z miasta Łomży stanowili 59,8% wszystkich zarejestrowanych osób w urzędzie i było ich 4008.

Z przyczyn zakładów pracy 6 osób rejestrujących się uzyskało status bezrobotnego. Na koniec stycznia br. ta kategoria bezrobotnych stanowiła 1,7% wszystkich zarejestrowanych w ewidencji urzędu i liczyła 116 osób.

W omawianym miesiącu sprawozdawczym do urzędu wpłynęło 555 ofert pracy, w tym oferty pracy subsydiowanej stanowiły 87,7%.

Zanotowany wzrost poziomu bezrobocia w styczniu 2015r. związany jest m. in. z wpływem okresu subsydiowanego zatrudnienia (67 osób nie zostało zatrudnionych przez pracodawców po aktywnych formach), zakończenie umów na czas określony, a także ponowna rejestracja po okresie wyłączenia z rejestrów z powodu nie potwierdzenia gotowości do pracy.

Część bezrobotnych rejestruje się kolejny raz po to, aby mieć ubezpieczenie zdrowotne lub aby być w rejestrze osób bezrobotnych dla celów pomocy społecznej. W styczniu na aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu u różnych pracodawców pracowało 311 osób.

W styczniu 2015r. zarejestrowało się 713 osób poprzednio pracujących i 122 osoby dotychczas niepracujące. Po raz pierwszy zarejestrowało się 159 osób, a po raz kolejny 676. 54 osoby zarejestrowały się po ukończeniu stażu u lokalnych pracodawców.

2. Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia na obszarze działania dla PUP w Łomży na koniec stycznia 2015r. kształtowała się na poziomie 15,3%. Dla miasta Łomży stopa bezrobocia wyniosła 16,5%, a dla Powiatu Łomżyńskiego – 13,7%. Wskaźnik obliczono na podstawie danych GUS o liczbie czynnych zawodowo ogółem (43,89 tys. osób, w tym miasto Łomża 24,20 tys., Powiat Łomżyński 19,69 tys.) dla obszaru PUP w Łomży, aktualnych na koniec grudnia 2014 roku.

3. Wybrane kategorie bezrobotnych

3.1. Kobiety

W końcu stycznia 2015 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet wynosiła 3241 osób i była wyższa o 168 osób w porównaniu do poprzedniego miesiąca. Bezrobotne kobiety stanowiły 48,4% ogółu bezrobotnych.

Bezrobotne z Miasta Łomży stanowiły 59,1% populacji kobiet zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy i było ich 1915.

3.2. Zamieszkali na wsi

W końcu stycznia 2015 roku liczba bezrobotnych mieszkających na wsi wynosiła 2381 osób (w tym 1159 kobiet) i była wyższa o 162 osoby w stosunku do stanu na koniec poprzedniego miesiąca. Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowili 35,5% ogółu zarejestrowanych w ewidencji urzędu. W analogicznym okresie 2014 roku bezrobotni mieszkający na wsi stanowili 35,5% bezrobocia rejestrowanego. 277 osób z terenów wiejskich posiadało prawo do zasiłku. Stanowiły one 31,9% uprawnionych do świadczeń. Na koniec stycznia 2014 roku 31,1% populacji z prawem do zasiłku to osoby zamieszkałe na wsi.

3.3. Posiadający prawo do zasiłku

W styczniu 2015 roku zwiększyła się o 145 osób liczba bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku. W końcu omawianego miesiąca wielkość tej subpopulacji wyniosła 868 osób (w tym 329 kobiet) i była niższa o 6 osób od stanu na koniec stycznia 2014 roku. Bezrobotni z prawem do zasiłku stanowili w końcu omawianego miesiąca 12,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, czyli o 0,6 punktu procentowego mniej niż na koniec analogicznego okresu roku ubiegłego.

4. Podjęcia pracy

W styczniu 2015 roku pracę podjęło 198 bezrobotnych, tj. o 19 mniej niż w ubiegłym miesiącu.

5. Przeciwdziałanie bezrobociu

5.1. Roboty publiczne

Do robót publicznych skierowano 16 osób bezrobotnych, w tym 6 osób pozostawało bez pracy długotrwale. Wśród skierowanych 7 osób było z Łomży.

5.2. Prace interwencyjne

W ramach prac interwencyjnych skierowano 3 osoby, w tym 2 osoby pozostawały bez pracy długotrwale. Wśród skierowanych 3 osoby były z Łomży.

5.3. Dotacje i refundacje

W styczniu 2015 roku nie podpisano z żadnym bezrobotnym umowy o udzielenie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej na własny rachunek.

W styczniu 2015 roku nie podpisano żadnej umowy na refundację części kosztów wyposażenia stanowisk pracy.

Na dodatkowe miejsca pracy skierowano 24 osoby, w tym 16 osób pochodziło z Łomży, w tym:

- 1) monter inst.kilm. i went. 2,
- 2) fizjoterapeuta: 1,
- 3) zaopatrzeniowiec-kucharz: 1,
- 4) pracownik biurowy: 1,
- 5) majster robot drog: 1,
- 6) przedstawiciel handl: 1,
- 7) fryzjer: 1,
- 8) technik budownictwa: 1,
- 9) sprzedawca: 1,
- 10) piekarz: 1,
- 11) kucharz: 3,
- 12) projektant grafiki: 1,
- 13) zaopatrzeniowiec: 1,
- 14) elektromonter pomoc: 1,
- 15) masażysta: 1,
- 16) techniki org. reklamy: 1,
- 17) stolarz: 1,
- 18) robotnik produkcyjny: 2,
- 19) magazynier: 1,
- 20) serwisant-elektronik: 1.

5.4. Staże

W styczniu 2015 roku skierowano na staże zawodowe u lokalnych pracodawców 22 osoby bezrobotne, w tym 3 osoby pozostawały bez pracy długotrwale. Wśród skierowanych 15 osób pochodziło z Łomży.

5.5. Szkolenia

W styczniu 2015 roku Powiatowy Urząd Pracy w Łomży skierował 17 osób na szkolenie, w tym 5 osób pozostawało bez pracy długotrwale. Wśród skierowanych 8 osób było z Łomży.

5.6. Dodatki aktywizacyjne

W styczniu 2015 roku na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przyznano 12 bezrobotnym dodatek aktywizacyjny z tytułu podjęcia z własnej inicjatywy zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Na koniec omawianego okresu sprawozdawczego 22 osoby (w tym 12 kobiet) było uprawnionych do otrzymywania dodatku aktywizacyjnego.

5.7. Osoby objęte Indywidualnym Planem Działania

W styczniu 2015 roku przygotowano 579 osobom bezrobotnym (w tym 249 kobietom) Indywidualne Plany Działania. W końcu miesiąca sprawozdawczego 6407 osób bezrobotnych (w tym 3207 kobiet) realizowało IPD.

6. Zgłoszenia zwolnień

W miesiącu sprawozdawczym nie odnotowano ani jednego zgłoszenia zwolnienia grupowego.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy na obszarze działania PUP w Łomży w końcu stycznia 2015 roku

Wyszczególnienie		PUP	Miasto Łomża	Powiat Łomżyński	Udział Miasta Łomży w ogółem
Liczba bezrobotnych		6 703	4 008	2 695	59,8
w tym z prawem do zasiłku		868	550	318	63,4
Liczba kobiet		3 241	1 915	1 326	59,1
Zwolnieni z przyczyn zakładów pracy		116	86	30	74,1
Zamieszkali na wsi		2 381	0	2 381	0,0
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki		412	206	206	50,0
Cudzoziemcy		47	47	0	100,0
Bez kwalifikacji zawodowych		2 191	1 187	1 004	54,2
Bez doświadczenia zawodowego		1 758	890	868	50,6
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka		761	401	360	52,7
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy		5 879	3 507	2 372	59,7
z tego	do 30 roku życia	2 489	1 279	1 210	51,4
	w tym: do 25 roku życia	1 325	614	711	46,3
	długotrwale bezrobotni	3 776	2 246	1 530	59,5
	powyżej 50 roku życia	1 691	1 196	495	70,7
	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	0	0	0	0,0
	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	751	413	338	55,0
	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	0	0	0,0
	niepełnosprawni	488	368	120	75,4
Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w miesiącu		555	455	100	82,0
w tym niewykorzystane		38	35	3	92,1
Podjęcia pracy ogółem		198	128	70	64,6
w tym praca subsydiowana		43	26	17	60,5
Stopa bezrobocia w %		15,3*	16,5*	13,7*	

* - wartości nie weryfikowane przez GUS

3. Sytuacja na rynku pracy osób w wieku do 30 roku życia

O tym, że najtrudniej na rynku pracy mają młodzi dopiero zaczynający karierę, mówi się od paru lat. Na całym świecie bezrobocie wśród ludzi młodych jest wyższe niż przeciętne. W pewnym sensie to normalne. Młodzi mają zwykle wsparcie rodziny, więc nie muszą intensywnie szukać pracy. Wolny czas poświęcają na podnoszenie kwalifikacji, poszukują lepszych ofert lub po prostu przedłużają sobie beztrudną młodość. Ale jeśli "młode bezrobocie" przekracza 31,0 proc. - a tak się dzieje obecnie w Łomży - sytuacja staje się bardzo poważna.

Ludzie młodzi stanowią znaczącą grupę społeczeństwa, która może odegrać ważną rolę w społecznym i gospodarczym rozwoju regionów. Jednakże ich aktywność społeczna i zawodowa jest mocno zróżnicowana. Z jednej strony występuje grupa młodych osób, dla których trwające przeobrażenia tworzą duże możliwości zdobycia i utrwalenia dobrej pozycji społecznej,

zawodowej, bytowej oraz samorealizacji, z drugiej zaś są młodzi ludzie, którzy - mimo posiadanego wykształcenia i chęci podjęcia pracy - mają ograniczone szanse na pracę, własne mieszkanie, samorealizację.

Przystępując do szczegółowej analizy sytuacji na łomżyńskim rynku pracy ludzi młodych, należy podkreślić, że grupa ta jest niejednorodna. Zbiorowość osób młodych, określonych tu jako ludność w wieku 18-30 lata, jest zróżnicowana pod względem wieku, poziomu ukończonego wykształcenia i kontynuowanej edukacji, co ma związek z poszczególnymi grupami (kohortami) osób w danym wieku przechodzącymi przez wspólne lub wybrane typy edukacji, ściśle ze sobą skorelowane i ustawione w odpowiedniej kolejności.

Część osób aktywizuje się na rynku pracy po raz pierwszy w ramach praktyk szkolnych, część wkracza już w pełni samodzielnie na rynek pracy tuż po ukończeniu ustawowego wieku edukacji szkolnej, kończąc naukę na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej lub szkoły średniej, część kontynuuje naukę na kolejnych szczeblach edukacji, stopniowo wchodząc na rynek pracy po ukończeniu określonego typu szkoły.

W analizowanej zbiorowości ludzi młodych, grupa wieku 25-29 lat, to w zdecydowanej większości są już osoby, które ukończyły edukację formalną w ramach pewnego ciągłego cyklu nauki. Co zatem oczywiste dla tak zdefiniowanej całej zbiorowości osób młodych (18-29 lata), wraz z wiekiem wzrasta zarówno populacja aktywnych na rynku pracy, w tym pracujących, jak i wskaźniki opisujące zarówno poziom aktywności zawodowej, jak i zatrudnienia. Natomiast wskaźnik natężenia bezrobocia jest najwyższy dla zbiorowości osób w wieku 18-24 lat, co wynika z aktywizacji (wkroczenia po raz pierwszy na rynek pracy) grupy osób kończących naukę. W miarę przechodzenia do starszej grupy wieku, stopa bezrobocia obniża się, co wynika po części z podejmowania pracy przez te osoby, a częściowo, z powrotu do bierności zawodowej – ze względu m.in. na kontynuowanie dalszej edukacji lub podejmowanie obowiązków rodzinnych.

Kształtowanie się liczby osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych do 30 roku życia oraz wielkość stopy bezrobocia w Łomży w ostatnich latach przedstawia tabela nr 2..

Tabela Nr 2

Liczba bezrobotnych i bezrobotnych do 30 roku życia oraz stopa bezrobocia w latach 2009 – 2014.

Rok	Liczba bezrobotnych w Łomży		Liczba bezrobotnych do 30 roku życia w Łomży		% udział bezrobotnych do 30 roku życia do ogółem bezrobotnych	Stopa bezrobocia w Łomży %
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety		
2009	3 487	1 751	1 323	680	37,9	15,2
2010	3 653	1 873	1 389	750	38,0	15,8
2011	3 859	1 979	1 395	776	36,1	16,4
2012	3 976	1 959	1 339	711	33,7	16,8
2013	4 095	1 978	1 334	687	32,6	17,0
2014	3 751	1 806	1 163	582	31,0	15,7

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MPIPS -- 01 za grudzień 2009r., 2010r., 2011r., 2012r., 2013r. i 2014r. obliczenia własne.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyodrębniła i objęła dodatkowymi działaniami grupę osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Należy do nich m.in. bezrobotni do 25 roku życia. Wysoki poziom bezrobocia ludzi młodych do 30 roku życia, skutkuje wzrostem odsetek tej populacji w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP Łomża. W końcu 2013r. osoby do 30 roku życia z Łomży stanowili 32,6 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a na koniec 2014r. – 31,0%.

Dokonując analizy bezrobotnych kobiet należy stwierdzić, iż liczba zarejestrowanych kobiet także od 2010r. do 2012r. wzrastała. Natomiast od 2013r. liczba ta maleje. W końcu 2014 roku największa liczba bezrobotnych kobiet z Łomży jest w wieku do 30 roku życia. Jest to grupa licząca 582 osoby, co stanowi 32,2 % ogółu bezrobotnych kobiet z Łomży.

Przyczyny trudności kobiet z uzyskaniem zatrudnienia – to między innymi:

- 1/ struktura ofert pracy /dominują oferty pracy w zawodach typowo męskich – prace budowlane, zawody techniczne: mechanicy, spawacze, operatorzy maszyn do produkcji, maszyn budowlanych, kierowcy, maszyny budowlane;
- 2/ niski poziom kwalifikacji kobiet /brak specjalistycznej wiedzy, nawet jeśli kobieta posiada wykształcenie średnie czy wyższe, to brakuje jej specjalistycznych, konkretnych umiejętności lub uprawnień zawodowych wymaganych przez pracodawcę/;
- 3/ przyczyny społeczne: rola kobiety w rodzinie - koncentrowanie się na opiece nad dzieckiem/dziećmi, pracach domowych, organizacji życia domowników powoduje, że wiele pań ma obawy, jak rodzina będzie funkcjonować, kiedy one będą poza domem 8 – 10 godzin /licząc dojazdy do pracy/, kto sprzątnie, kto ugotuje, w skrajnych przypadkach – „nie może podjąć pracy, bo musi dopilnować dziecko, które zdaje maturę”.

W ostatnich latach prawie połowa populacji kobiet nie mogła znaleźć pracy. Paradoksalnie wykształcenie oczekujących na pracę kobiet jest wyższe niż mężczyzn – i nie zależy to od miejsca zamieszkania. Składa się na to wiele przyczyn: mniejsza liczba zawodów wykonywanych przez kobiety, postrzeganie przez pracodawców w kategorii mniej dyspozycyjnych; czynniki kulturowe, przyzwalające na bezrobocie kobiet, jako „strażniczek domowego ogniska” czy obniżający się preferowany wiek kobiet – młode, o wysokich kwalifikacjach i dużym doświadczeniu. Tabela nr 3 przedstawia strukturę bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy.

Tabela Nr 3

Struktura bezrobotnych do 30 roku życia wg czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy w latach 2010 – 2014

Opis		2010r.		2011r.		2012r.		2013r.		2014r.	
		Ogółem	do 30 roku życia	Ogółem	do 30 roku życia	Ogółem	do 30 roku życia	Ogółem	do 30 roku życia	Ogółem	do 30 roku życia
Czas pozostawania bez pracy	do 1	377	164	348	139	361	135	347	134	352	144
	1 - 3	783	355	670	281	689	286	652	273	653	300
	3 - 6	609	293	653	311	623	259	655	261	535	226
	6 - 12	698	263	713	250	685	246	751	276	566	171
	12 - 24	762	249	820	287	792	242	750	213	711	175
	pow. 24	424	65	655	127	826	171	940	177	934	147
Wykształcenie	wyższe	515	343	593	384	609	357	683	383	650	345
	policealne i śr. zaw.	952	356	964	325	993	315	999	308	888	254
	średnie ogół.	382	251	396	248	404	222	412	227	375	201
	zasad. zaw.	882	203	944	205	961	195	967	170	904	149
	gimnaz. i poniżej	922	236	962	233	1 009	250	1 034	246	934	214
Staż pracy ogółem	do 1 roku	547	349	563	354	605	384	650	390	601	359
	1 - 5	808	439	853	436	876	410	861	375	802	301
	5 - 10	513	71	537	74	543	63	517	45	507	43
	10 - 20	548	2	614	2	620	5	656	4	589	1
	20 - 30	465	x	495	x	527	x	536	x	467	x
	pow. 30	104	x	126	x	173	x	186	x	159	x
	bez stażu	668	528	671	529	632	477	689	520	626	459
Ogółem		3 653	1 389	3 859	1 393	3 976	1 339	4 095	1 334	3 751	1 163

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MPiPS – 01 Załącznik nr 1 za IV kwartał 2010r., 2011r., 2012r., 2013r. i 2014r.

Czas pozostawania bez pracy w przypadku osób do 30 roku życia jest zdecydowanie dłuższy niż dla bezrobotnych w pozostałych grupach wiekowych oprócz bezrobotnych do 50 roku życia. W liczbie bezrobotnych do 30 roku życia aż 42,4%, tj. 493 osoby pozostają bez pracy powyżej 6 miesięcy od momentu zarejestrowania się.

Z analiz przeprowadzonych przez pracowników Urzędu wynika, iż w grupie osób bezrobotnych do 30 roku życia przeważają osoby, które nie posiadają doświadczenia zawodowego (aż 39,5 %), lub doświadczenie to jest niewielkie (do 5 lat pracy – 56,8 %), niewystarczające lub nieadekwatne do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, ponieważ ta część młodych mieszkańców naszego regionu swój start zawodowy rozpoczyna od statusu bezrobotnego.

Osoby poniżej 30 roku życia są zdecydowanie lepiej wykształcone niż pozostali bezrobotni. W końcu 2014r. wśród tej grupy wiekowej 18,4% posiadało zaledwie wykształcenie gimnazjalne lub poniżej, a kolejne 12,8% legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym, 17,3% - średnim ogólnie zawodowym, 21,8 % wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Na przeciwnym biegunie tej struktury znaleźli się bezrobotni z, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia był największy, rzędu 29,7%. Z drugiej strony osoby w omawianej grupie wiekowej nie posiadają doświadczenia zawodowego. W liczbie bezrobotnych poniżej 30 roku życia jest niemal 39,5 % osób bez doświadczenia zawodowego, a kolejne 30,9 % ma doświadczenie do 1 roku i 25,9 % ma doświadczenie od 1 roku do 5 lat.

Ukończenie studiów wyższych nie jest niestety gwarancją znalezienia zatrudnienia w Łomży. Niejednokrotnie okazuje się bowiem, że wiedza i umiejętności nabyte podczas studiów nie pokrywają się z wymaganiami i oczekiwaniami łomżyńskiego rynku pracy.

Wyższe wykształcenie jest dziś raczej warunkiem sine qua non (niezbędnym, nieodzownym) niż gwarantem zatrudnienia. Przestało być atutem, bo większość młodych ludzi z każdego rocznika bez trudu dostaje się na studia. Według

raportu OECD - Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organization for Economic Co-operation and Development* – organizacja międzynarodowa o profilu ekonomicznym skupiająca 34 wysoko rozwinięte i demokratyczne państwa) w Polsce tytuł magistra uzyskało procentowo najwięcej osób na świecie. „Studiują masy, więc wartość dyplomu drastycznie spadła. Studia nie są już przeznaczone dla ludzi inteligentnych, tylko przeciętnych. Przeciętnie inteligentnych, przeciętnie utalentowanych i przeciętnie zmotywowanych – czytamy w raporcie – Magister jest dziś wart mniej niż przedwojenny maturzysta. Trudno oczekiwać, żeby ktoś traktował poważnie tytuł uzyskany na studiach, gdzie wystarczy zapłacić, przekleić parę rzeczy z internetu, zdać prymitywne testy i odebrać dyplom”.

Trzeba stwierdzić, że polska szkoła dostarcza na rynek pracy absolwentów bez umiejętności praktycznych. Zmniejszająca się ilość zakładów pracy ogranicza szanse na odbycie praktyki zawodowej. Do tych trudności dochodzą tradycje rodzinne w zakresie kształcenia, miejsce zamieszkania i sytuacja materialna. Większą dozą optymizmu na znalezienie pracy wykazują absolwenci szkół wyższych; bardziej pesymistyczni są natomiast młodzi z terenów wiejskich. Mechanizmy, które mają pomóc w przewyciężaniu widma bezrobocia, niestety, nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. Składa się na to wiele przyczyn, z których mentalność, stereotyp bezrobotnego i brak poprawy sytuacji gospodarczej państwa należą do najważniejszych. Niejakim optymizmem napawa fakt, że absolwenci coraz lepiej poznają mechanizmy działania rynku pracy i tym samym są bardziej skłonni do przekwalifikowania czy podwyższania dotychczasowego wykształcenia, upatrując w tym możliwości pozyskania pracy.

Według badań statystycznych w PUP w Łomży, zjawiska bieżących rejestracji (napływu) i wyłączeń (odpływu) z ewidencji, w ciągu lat 2010 - 2014 wykazują systematyczną tendencję wzrostu i podlegają silnym wahaniom sezonowym. „Napływ” do bezrobocia wyraźnie nasilał się już we wrześniu każdego roku, z apogeum w styczniu następnego roku, natomiast „odpływ” z bezrobocia najłagodniejszy był w grudniu i styczniu, a najsilniejszy w kwietniu.

Znacznie większe amplitudy wahań sezonowych „napływu” i „odpływu” do/z bezrobocia odnotowano dla mężczyzn niż dla kobiet. W przypadku kobiet największe nasilenie „napływu” do bezrobocia występowało w styczniu każdego roku, a także w lipcu, czego powodów można upatrywać w terminowości umów o pracę kończących się często w połowie i na koniec roku. Wysoki „napływ” bezrobotnych kobiet miał miejsce także w październiku, co - podobnie, jak w przypadku mężczyzn - wiąże się z zakończeniem obowiązywania umów dotyczących prac sezonowych. Tabela nr 4 przedstawia „napływ” i przyczyny „odpływu” z bezrobocia osób do 30 roku życia w latach 2010 – 2014 z Łomży.

Tabela Nr 4
„Napływ” i przyczyny „odpływu” z bezrobocia osób do 30 roku życia w latach 2010 – 2014.

Wyszczególnienie		Osoby z Łomży do 30 roku życia					
		2010r.	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	
"Napływ"		2 337	1 910	1 872	1 920	1 892	
"Odpływ"		2 185	1 819	1 808	1 826	1 962	
z tego z przyczyn	podjęcia pracy od początku roku	1 005	871	912	1 020	903	
	z tego	niesubsydiowanej	717	757	766	867	771
		subsydiowanej	288	114	146	153	132
	z tego	prac interwencyjnych	91	53	36	21	16
		robót publicznych	78	18	29	40	25
		podjęcia działalności gospodarczej	53	13	35	46	45
		podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	66	30	46	46	46
		innych	0	0	0	0	0
	rozpoczęcia szkolenia	61	17	33	31	26	
	rozpoczęcia stażu	373	158	259	180	332	
	rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	0	0	0	0	0	
	rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	6	0	2	2	4	
	odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy	38	20	16	10	17	
	nie potwierdzenia gotowości do pracy	536	555	410	354	414	
	dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	135	136	115	152	160	
	podjęcia nauki	3	17	16	17	15	
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	5	13	0	8	2		
innych	23	32	45	52	89		

Zródło: MPiPS-01 za lata 2010-2014.

Podstawowym powodem wyłączeń młodych ludzi z ewidencji bezrobotnych były podjęcia pracy, rozpoczęcia stażu oraz nie potwierdzenie gotowości do pracy i dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego. Urząd w miarę swoich możliwości oferował młodym osobom pracę lub obejmował działaniami aktywizującymi. Jednak nadal, czy to ze względu na brak zgodnej z oczekiwaniami pomocy, czy z uwagi na inne względy, osoby młode są nadreprezentowane wśród bezrobotnych, którzy

odmówili bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub uczestnictwa w aktywnych programach rynku pracy, czy też nie potwierdzili gotowości do pracy.

W 2013r. różnego rodzaju aktywnymi programami rynku pracy objętych zostało 366 bezrobotnych do 30 roku życia, co stanowiło 20,0 % odpływu bezrobotnych w tym okresie, a w 2014r. objęto 494 młodych bezrobotnych, co stanowiło 25,2 % odpływu bezrobotnych w tym okresie.

W ogólnej liczbie osób skierowanych w ramach aktywnych form najwięcej osób młodych zostało skierowanych na staż. Do odbywania stażu kierowane były osoby bezrobotne do 25 roku życia, a także osoby, które w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie poświadczającym ukończenie szkoły wyższej nie ukończyły 27 roku życia.

W opinii społecznej panuje przekonanie, że staże to raczej "przeczekanie" niż normalna praca, a czas w ich ramach spędzony mija na bezproduktywnym parzeniu kawy i kserowaniu dokumentów. I choć jest to pogląd stereotypowy, to taki model stażu często znajduje odzwierciedlenie w rzeczywistości. Firmy, które nie wykorzystują potencjału swoich stażystów, nie dając im szansy na zaprezentowanie własnych umiejętności, często po prostu nie wiążą przyszłości z takimi osobami. Bywa też i tak, że osoby na stażu są postrzegane jako te, które na razie nic nie potrafią, więc nie można zlecać im żadnych odpowiedzialnych zadań. Pracodawca jest przekonany, że zrobił już wystarczająco dużo biorąc taką osobę pod swoje skrzydła i dając jej możliwość odbycia stażu. Jest jednak i druga strona medalu. Młodzi ludzie często szukają zatrudnienia w firmach, w których nie będą nadmiernie eksploatowani i spokojnie będą mogli odliczać dni do zakończenia stażu. W tym przypadku reguły gry są jasne - stażysta kończy staż, zamieszcza kolejny wpis w swoim CV, po czym odchodzi z kwitkiem.

Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w przypadku firm, które czas stażu traktują jako sprawdzenie kandydata, ale przede wszystkim jako inwestycję w potencjalnego pracownika. Zwykle poszukiwanie takiego stażysty nie różni się od poszukiwań osoby na etat. Przeprowadzane są kilkuetapowe rozmowy kwalifikacyjne, sprawdza się wiedzę, doświadczenie, motywację i predyspozycje zawodowe. Osoba, która pomyślnie przechodzi proces rekrutacji zostaje zatrudniona na stażu i od tego momentu pracuje prawie tak, jak każdy inny pracownik firmy. Taki stażysta jest powoli wdrażany w system pracy, zostaje mu przydzielony zakres zadań i obowiązków, z których później jest rozliczany. Staje się więc jednym z członków zespołu. Do głównych zadań stażysty należy przede wszystkim pomoc w osobom przełożonym, ale również aktywna praca "na własny rachunek". W przypadku firm rekrutacyjnych do takich zadań mogą należeć, m.in.: wykonywanie przydzielonego projektu, wyławianie talentów, czy przeprowadzanie rozmów z potencjalnymi kandydatami. Osoba aktywnie uczestnicząca w życiu firmy, ma możliwość przekonania się o swojej wartości, predyspozycjach zawodowych, ale także o brakach, nad którymi musi popracować. Aktywności zawodowa w roli stażysty pozwala przekonać się, czy system pracy, który panuje w danej firmie, odpowiada oczekiwaniom. Czas poświęcony firmie pozwala w końcu, zweryfikować plany dotyczące własnej ścieżki kariery.

Zdarza się, że dobry stażysta, wypełniający bez zarzutu swoje obowiązki, nie zostaje zatrudniony w firmie. Przyczyny mogą być różne i często są zależne od ogólnej kondycji firmy, a nie starań samego kandydata. Jednak niezależnie od tego, czy praca stażysty kończy się zatrudnieniem, czy też nie, aktywne uczestnictwo w funkcjonowaniu firmy może przynieść jedynie korzyści, a na pewno jest to idealnym początkiem kariery zawodowej. W wyborze odpowiednich praktyk zawodowych warto kierować się przede wszystkim profilem firmy. Jeśli dana firma specjalizuje się w dziedzinie, w której kandydat jest wykwalifikowany, to istnieje możliwość zweryfikowania wiedzy teoretycznej (zdobytej na studiach) z praktyczną. W takim przypadku wzrasta również szansa aktywnej pracy kandydata, bo dzięki nabytej wiedzy, dla potencjalnego pracodawcy staje się on bardziej wiarygodny.

W każdej firmie staże wyglądają inaczej i odbywają się na innych warunkach. Każda firma ma innego szefa i zupełnie inną strukturę personalną. Jednak warto dołożyć wszelkich starań, aby nowa osoba w firmie czuła się bezpiecznie i komfortowo. Tylko wtedy będzie ona skłonna wykazać się w różnych dziedzinach pracy, wykorzystując przy tym cały swój potencjał i zaangażowanie. Aktywne działanie stażysty stanowi bowiem korzyść dla obu stron. Stażysta dzięki swojej pracy nabiera doświadczenia i weryfikuje wyobrażenie o własnych możliwościach zawodowych, natomiast firma zyskuje zwykle dobre efekty jego pracy, w postaci wykonanych zadań i zrealizowanych projektów. Osoby będące stażystami, to z założenia ludzie młodzi, dynamiczni, pełni pomysłów i chęci działania. Dlatego czas stażu warto potraktować jako inwestycję, która w przyszłości zaprezentuje w postaci dobrego pracownika.

Pracodawcy do 2012r. nie mieli obowiązku zatrudnienia stażysty po odbytych stażach. Nasze dane statystyczne odnośnie mierzalnej efektywności staży wynosiły ok. 68,0%. Jest to ilość stażystów, która znajdowała zatrudnienie u pracodawcy, do którego zostali skierowani na staż. W 2013r. Powiatowy Urząd Pracy w Łomży zaczął zawierać umowy na staż z tymi pracodawcami, którzy zobowiązują się do zatrudnienia stażysty na swój koszt przynajmniej na trzy miesiące po ukończeniu stażu. Efektywność zatrudnieniowa bardzo wzrosła – za 2013r. wyniosła 73,91 %. Politykę taką urząd nadal będzie stosować w następnych latach.

Kryzys gospodarczy najmocniej uderzył w młodych ludzi, wkraczających dopiero na rynek pracy. Łomżyńscy pracodawcy redukując swoje koszty rzadko przyjmują nowych pracowników, a jeżeli zatrudniają to najczęściej osoby z doświadczeniem. Natomiast przy zwolnieniach w pierwszej kolejności rezygnują z młodych, którym brakuje jeszcze doświadczenia. Jak napisał Marek Rabij – „kryzys bije w młodzież. Młodzi ludzie są ostatni w kolejce do zatrudnienia, pierwsi do zwolnienia”. Stąd o pomoc w znalezieniu zatrudnienia zwraca się do urzędów pracy liczne grono młodych osób, podczas gdy liczba ofert pracy okazuje się być wysoce niewystarczająca. Zdecydowanie zbyt mała jest liczba powstających miejsc pracy i konieczne jest ich kreowanie w inny sposób – stąd zachęcanie młodych ludzi do samozatrudnienia. Z drugiej strony potrzebne są również impulsy dla pracodawców, skłaniające ich do zatrudniania młodych, ale bardzo dobrze wykształconych osób bezrobotnych. Pracodawcy deklarują gotowość do zatrudnienia osób, które uzyskają konieczne kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach lub też nabędą doświadczenie zawodowe na stanowisku pracy.

Ciężka sytuacja na rynku pracy na terenie Łomży popycha także co aktywniejsze jednostki do szukania szczęścia w innych zakątkach kraju, jak również za granicą. W efekcie spada systematycznie liczba ludności Łomży. Oferty kształcenia zgłaszane przez działające w pobliżu Łomży uczelnie nie zawsze idą w parze z faktycznym zapotrzebowaniem, dlatego też

młodzi ludzie z tych terenów wyjeżdżają rozpoczynając studia w większych ośrodkach miejskich (Warszawa, Olsztyn, Białystok) i zwykle tam już zostają, a tylko nieliczni decydują się na powrót. Ponadto coraz więcej osób nie mając perspektyw na znalezienie pracy na terenie swego miejsca zamieszkania, ani też w sąsiednich powiatach, wyjeżdża za granicę – popularne kierunki to Anglia, Islandia, Irlandia, Niemcy, Belgia, Holandia, Norwegia.

Reasumując. Podstawowymi barierami w podjęciu zatrudnienia przez osoby do 30 roku życia z Łomży, według przeprowadzonych badań ankietowych i dokonanej analizy statystyk, jest:

- niechęć pracodawców łomżyńskich do zatrudniania osób bez doświadczenia zawodowego;
- wzrastające niedopasowanie kwalifikacji młodych do potrzeb pracodawców, z uwzględnieniem zróżnicowania regionalnego, powodujące zasadnicze trudności młodych na rynku pracy. System edukacji jest niedostosowany do potrzeb rynku pracy. Młodzi ludzie studiuja, zdobywając kwalifikacje, na które nie ma zapotrzebowania;
- niewystarczająca motywacja młodych ludzi do podejmowania działań i szukania pracy;
- zbyt wygórowane oczekiwania poszukujących pracy;
- brak mobilności zawodowej wśród osób do 30 roku życia. Duża część młodzieży jest bierna zawodowo głównie z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji;
- blokada ścieżki awansu młodego pokolenia. Gospodarka na terenie Łomży, mimo wzrostu, nie tworzy wystarczającej liczby miejsc pracy;
- brak umiejętności z zakresu autoprezentacji oraz umiejętności pisania dokumentów aplikacyjnych i przeprowadzania rozmów kwalifikacyjnych,
- niska mobilność młodych osób w celu podjęcia zatrudnienia na terenie innych powiatów;
- wciąż za mało elastyczne są przepisy kodeksu pracy, za wysokie podatki i składki obciążające koszty pracy. Wysokie koszty utrzymania małych firm (wysokie koszty wynajmu powierzchni biurowych i handlowych);
- niski poziom płac powodujący zainteresowanie pracą w szarej strefie lub skutkujący nieaktywnością zawodową;
- zapewnione utrzymanie przez świadczenia społeczne lub dochody innych członków gospodarstw domowych;
- ograniczone możliwości zbytu na produkty i usługi na rynku lokalnym;
- brak środków finansowych na rozpoczęcie pracy na własny rachunek lub niedostateczna ilość kapitałów własnych oraz wysokie koszty kredytów inwestycyjnych;
- brak środków finansowych na zakup rzeczy lub usługi ułatwiającej wdrożenie do pracy;
- małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych.

Skutki bezrobocia wśród osób do 30 roku życia, to:

- brak wiary w sens edukacji i w możliwość stabilizacji życiowej i przeświadczenie, że ich kwalifikacje, energia, siły są marnowane;
- pogłębiająca się zapaść demograficzna i problemy systemu emerytalnego;
- migracje młodzieży, zarówno do większych ośrodków, poza województwo i zagranicę. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem w kontekście planowanych inwestycji jest odpływ wykwalifikowanej i wykształconej kadry, który w konsekwencji pogłębia już istniejące dysproporcje w rozwoju regionu w stosunku do reszty kraju;
- pogorszenie standardu życia;
- problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu;
- izolacja społeczna;
- ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i politycznym;
- poczucie bezsilności;
- pozbawienie możliwości nabywania dóbr, które są symbolem statusu;
- wzrost przestępczości wśród młodych mieszkańców Łomży;
- zwiększenie się zjawisk niepożądanych (alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa, kradzieże, rozwody itp.);
- duże koszty świadczeń socjalnych;
- poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych.

4. Bezrobocie wśród osób niepełnosprawnych na terenie miasta Łomża

Na łomżyńskim rynku pracy, w ciągu ostatnich lat, nastąpiła znaczna poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych, na którą niewątpliwie wpływ miało duże zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, które wynikało z otrzymywanego przez nich wsparcia. Zjawisko to odnotowano w całej Polsce.

Dane średnioroczne za 2014 r. dla osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym ogłoszone przez GUS kształtują się następująco:

- współczynnik aktywności zawodowej: 27,3 %;
- wskaźnik zatrudnienia: 22,4 %;
- stopa bezrobocia: 17,9 %.

Od 2007 roku odnotowuje się znaczny wzrost współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, szczególnie tych w wieku produkcyjnym. Podczas gdy w 2007 roku współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wynosił 22,6%, w 2008 r. – 23,9%, w 2009 r. – 24,6%, to w 2010 roku wynosił 25,9%, w 2011 wzrósł do 26,4%. Według najnowszych danych przeliczonych w oparciu o nowe bilanse ludności po Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 r. i opartych o nową metodologię BAEL - w 2010 r. współczynnik aktywności zawodowej wynosił 25,7%, w 2011 wzrósł do 26,3%, a w 2013 roku wyniósł 27,3%. Udział pracujących wśród osób niepełnosprawnych w wieku

produkcyjnym w roku 2013 osiągnął wartość 22,4% (w 2012 r. – 23,0%, w 2011 r. – 22,2%). Stopa bezrobocia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w 2013 r. wzrosła do 17,9% (w 2012 r. – 16,2%, w 2011 r. – 15,5%). W 2013 roku aktywnych zawodowo było 17,3% osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej, a udział osób pracujących wśród osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej w 2013 roku wynosił 14,4%, stopa bezrobocia 16,9%.

W Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji (SODiR), prowadzonym przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w końcu grudnia 2013 r. zarejestrowanych było łącznie 251,2 tys. osób niepełnosprawnych, w tym 84,4 tys. osób zatrudnionych na otwartym rynku pracy i 166,8 tys. osób pracujących w zakładach pracy chronionej. Choć udział pracowników zakładów pracy chronionej w stosunku do ogółu pracowników niepełnosprawnych, zarejestrowanych w SODiR jest nadal bardzo wysoki – w grudniu 2013 r. wynosił 66,4% to wyraźnie zauważalna jest tendencja spadkowa tego udziału. Dla porównania w grudniu 2004 roku udział pracowników zakładów pracy chronionej w ogólnej liczbie pracowników niepełnosprawnych zarejestrowanych w SODiR wynosił 86%.

Poziom aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych z Łomży od wielu lat jest niski. Nie chodzi tu już nawet o skalę bezrobocia, lecz o chęć wykonywania lub w ogóle poszukiwania pracy. 70,1% niepełnosprawnych nie pracowało zarobkowo, a 82% spośród nich swój status zawodowy określa jako „rencista”. Trzy piąte nie jest w stanie zawiesić renty, by podjąć zatrudnienie.

Widmo utraty renty socjalnej w przypadku podjęcia zatrudnienia jest ogromną barierą w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Skutkiem tego jest ich bierność zawodowa. Jakże są inne powody, dla których nie chcą pracować? Najczęściej jest to wzajemna niechęć pracodawców i ich samych. Ważną przeszkodą jest niechęć rodziny. Okazuje się, że to często ona decyduje, czy osoba niepełnosprawna będzie aktywna zawodowo, czy będzie rencistą. Nowym zjawiskiem, choć o ograniczonej skali, jest zbyt wysokie wykształcenie wśród np. młodych niepełnosprawnych w stosunku do proponowanych ofert pracy, ponieważ często są to oferowane proste prace fizyczne pochodzące z chronionego rynku pracy.

Większość niepełnosprawnych nie zna programów pomocy dla nich, nie słyszała o ustawie o rehabilitacji zawodowej. Niepełnosprawni nie znają czasopism, stron internetowych czy portali dotyczących niepełnosprawności. Nikt nie prowadzi monitoringu losów osób niepełnosprawnych kończących edukację i wchodzących (lub nie) na rynek pracy.

Także system edukacji jest niedostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych na dzisiejszym rynku pracy. Szkoły traktują młodych niepełnosprawnych jako problem pedagogicznie trudny, wolą więc go ominąć. Jedną z konsekwencji jest fakt, że wykształcenie niepełnosprawnych często nie odpowiada tytułowi, jaki otrzymują, ponieważ szkoły nadużywają wobec nich ułatwień czy specjalnych toków nauczania. Kształcenie zawodowe jest często niedopasowane do potrzeb rynku pracy, a także samej niepełnosprawności.

System edukacji nie wykształca także w niepełnosprawnych umiejętności koniecznych do aktywnego poszukiwania pracy. Brakuje asystentów i doradców zawodowych takich, jakich zatrudniają niektóre większe organizacje pozarządowe, które z kolei mają ograniczony potencjał finansowy. Także sami niepełnosprawni nie przykładają do edukacji odpowiedniej wagi. Temat ten nie jest dla większości z nich interesujący.

Niewielka jest wiedza o elastycznych formach zatrudnienia (jak telepraca, podział miejsca pracy czy grupowa organizacja pracy), które wydają się bardzo pomocne w integracji zawodowej osób niepełnosprawnych. Choć formy te nie rozwiążą wszystkich problemów, są jednak szansą dla sporej grupy osób. Jeśli już elastyczność jest dostrzegana, to zazwyczaj tylko z perspektywy interesów pracodawcy, jako możliwość obniżania kosztów pracy. Taka perspektywa nie jest z kolei atrakcyjna dla niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne mają szansę wejść na rynek pracy pod warunkiem, że najpierw zaistnieją społecznie oraz zostanie im zapewniona możliwość kształcenia, samodoskonalenia, wsparcie profesjonalnej kadry doradczej, większa mobilność oraz stabilizacja prawna.

Przejście z edukacji do pracy jest krytycznym momentem w życiu człowieka. Jeśli nastąpi tu coś nieodpowiedniego, to jest bardzo wysokie prawdopodobieństwo, że osoba taka będzie trwale zdezaktywizowana zawodowo. Stąd też wszystkie instytucje działające na terenie Łomży tj. szkoły, PUP oraz pozarządowe powinny wspomagać i ułatwiać zdobycie odpowiedniego wykształcenia, a następnie pracy przez osoby niepełnosprawne.

Udział osób niepełnosprawnych z Łomży, wśród ogółu osób zarejestrowanych z Łomży w Urzędzie, w grudniu 2014r. wynosił wśród zarejestrowanych jako bezrobotni 9,4% (w Polsce 5,8%), zaś wśród zarejestrowanych jako poszukujący pracy – 53,3% (w Polsce - 46,5%).

W rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy z terenu miasta Łomża na koniec 2014r. zarejestrowanych było 353 (w tym 168 kobiet) osoby bezrobotne niepełnosprawne i 42 (w tym 19 kobiet) niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu. Liczba niepełnosprawnych do roku 2013 wzrastała zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. W 2014r. nastąpiła tendencja spadkowa. Tabela nr 5 przedstawia liczbę osób będących w ewidencji osób niepełnosprawnych i niepełnosprawnych poszukujących pracy z Łomży w latach 2011-2014.

Tabela Nr 5

Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych z terenu miasta Łomża

Wyszczególnienie	2011r.				2012r.				2013r.				2014r.			
	Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Osoby będące w ewidencji osób bezrobotnych	324	151	49	24	358	171	50	22	370	179	49	26	353	168	42	19
z tego																
zarejestrowani po raz kolejny	286	137	36	15	324	155	40	17	335	161	39	20	319	154	31	14
w tym jako osoba niepełnosprawna	124	53	30	14	138	61	32	15	148	65	35	18	156	76	25	12
długotrwale	212	98	21	12	220	100	27	13	221	99	30	17	229	115	24	14
poprzednio pracujący	297	138	39	18	335	159	42	20	345	163	41	22	330	157	33	15
z tego																
do momentu zarejestrowania się	149	76	10	5	182	85	12	7	184	76	12	7	159	70	10	7
w tym w zakładzie pracy chronionej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	8	4	24	11	10	3	28	13	6	2	9	7	9	1	5	4
bez kwalifikacji zawodowych	84	43	9	4	87	46	8	3	85	49	8	3	96	54	9	3
po stażu	10	7	0	0	8	8	3	2	16	10	3	2	17	10	5	2
po pracach interwencyjnych	2	1	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
po robotach publicznych	5	3	x	x	4	3	x	x	8	5	x	x	5	2	x	x
po szkoleniu	4	3	0	0	16	4	0	0	3	2	0	0	2	1	0	0
po pracach społecznie użytecznych	6	4	x	x	3	1	x	x	1	0	x	x	5	2	x	x
osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	4	2	2	2	8	6	1	1	4	4	2	1	5	3	0	0
w tym osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	2	2	0	0	3	3	0	0	1	1	1	0	2	1	0	0
pobierające świadczenie rentowe z tytułu niezdolności do pracy	0	0	36	18	0	0	34	16	0	0	33	17	0	0	27	13
pobierające rentę socjalną	x	x	10	5	x	x	1	0	x	x	9	5	x	X	11	4
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	11	10	0	0	15	14	1	0	15	13	1	0	15	14	0	0

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za lata 2011-2014.

Wśród niepełnosprawnych osoby długotrwale bezrobotne stanowią 64,9% wszystkich bezrobotnych niepełnosprawnych z Łomży. Najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni niepełnosprawni poprzednio pracujący. Na koniec 2014r. było ich 324, co stanowi aż 93,5% ogółem zarejestrowanych osób niepełnosprawnych.

Dokonując analizy bezrobotnych niepełnosprawnych według wieku należy stwierdzić, że największa liczba bezrobotnych w Łomży jest w wieku 45-54. Jest to grupa licząca na koniec 2014r. 123 osób, w tym 69 kobiety, co stanowi 34,8% ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych z Łomży. Drugą najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 55-59, liczącą 96 osób, w tym 48 kobiet, co stanowi 27,2% ogółu zarejestrowanych niepełnosprawnych z Łomży.

Tabela Nr 6

Struktura wg wieku osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu z Łomży

Wyszczególnienie		2011r.				2012r.				2013r.				2014r.			
		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	
		O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Osoby będące w ewidencji osób bezrobotnych		324	151	49	24	358	171	50	22	370	179	49	26	353	168	42	19
Wiek	18-24	14	5	5	2	13	7	1	1	13	7	1	1	14	7	0	0
	25-34	41	18	11	6	34	16	12	5	31	13	9	3	35	16	7	2
	35-44	52	29	8	5	55	27	14	5	52	28	15	9	46	22	14	7
	45-54	123	59	14	7	128	68	11	7	131	76	13	7	123	69	7	4
	55-59	78	40	9	4	100	53	10	4	108	55	11	6	96	48	13	6
	60 i więcej lat	16	x	2	x	28	x	2	x	35	0	0	0	39	6	1	0

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za lata 2011-2014r

W latach 2011 – 2014 najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni niepełnosprawni z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym oraz zasadniczym zawodowym. Na koniec 2014r. było ich razem 212 osób. Stanowili oni 60,1% omawianej kategorii bezrobotnych.

Z analizy powyższej struktury wynika, że 60,1% zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych posiada wykształcenie poniżej średniego. Z wykształceniem wyższym zarejestrowanych było tylko 28 osób i 8 osób poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.

Tabela Nr 7

Struktura wg wykształcenia osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu z Łomży

Wyszczególnienie		2011r.		2012r.		2013r.		2014r.	
		Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.
Osoby będące w ewidencji osób bezrobotnych		324	49	358	50	370	49	353	42
Wykształcenie	Wyższe	23	8	19	8	26	10	28	8
	Policealne i średnie zawodowe	77	13	94	15	94	7	91	9
	w tym specjalne	0	0	0	0	0	0	0	0
	Średnie ogólnokształcące	28	6	26	5	22	2	25	3
	w tym specjalne	0	1	0	0	0	0	0	1
	Zasadnicze zawodowe	93	14	105	13	119	20	108	12
	w tym specjalne	9	2	5	2	3	1	5	0
	Gimnazjalne (i poniżej)	3	0	2	0	2	0	5	0
	w tym specjalne	0	0	0	0	0	0	2	0
	Podstawowe i podstawowe nieukończone	100	8	112	9	107	10	99	10
w tym specjalne	5	0	3	0	6	1	7	1	

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za lata 2011-2014

Generalizując należy stwierdzić, że poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych z Łomży zarejestrowanych w Urzędzie jest na dość niskim poziomie. Niski poziom wykształcenia dodatkowo, obok uwarunkowań zdrowotnych, ogranicza istotnie możliwości skutecznej aktywizacji zawodowej tej grupy.

Tabela Nr 8

Struktura wg stopnia niepełnosprawności osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu z Łomży

Wyszczególnienie		2011r.		2012r.		2013r.		2014r.	
		Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.
Osoby będące w ewidencji osób bezrobotnych		324	49	358	50	370	49	353	42
Stopień niepełnosp.	znaczny	2	9	5	3	3	4	4	7
	umiarkowany	39	29	52	32	59	28	47	29
	lekki	283	11	301	15	308	17	302	6
Rodzaj niepełnosprawności	Upośledzenie umysłowe	5	0	2	0	2	0	4	0
	Choroby psychiczne	48	8	37	10	41	7	37	7
	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	16	7	23	6	31	6	27	6
	Choroby narządu wzroku	23	7	22	6	26	4	30	4
	Upośledzenia narządu ruchu	134	12	160	12	167	16	149	8
	Epilepsja	7	3	8	2	8	3	9	3
	Choroby układu oddechowego i układu krążenia	33	2	38	3	30	2	31	1
	Choroby układu pokarmowego	6	0	8	0	9	0	8	0
	Choroby układu moczowo-płciowego	2	0	4	0	5	0	4	0
	Choroby neurologiczne	13	5	11	7	13	7	14	11
	Inne	36	4	45	4	37	3	40	2
	Nieustalony	1	1	0	0	1	1	0	0

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-07 za lata 2011 - 2014

Wśród niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie pracy w Łomży w latach 2011- 2014 najczęściej osób posiadało stopień niepełnosprawności lekki. Na koniec 2014r. takich osób było 302. Grupa ta stanowiła 85,6% omawianej kategorii. Natomiast wśród niepełnosprawnych poszukujących pracy najczęściej osób posiadało umiarkowany stopień niepełnosprawności. Na koniec.2014r. takich osób było 29 czyli 69,0%. Rodzaj niepełnosprawności to: upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne, neurologiczne, zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, wzroku, upośledzenia narządu ruchu, epilepsja, choroby układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowo-płciowego.

Tak duży udział osób z lekkim stopniem niepełnosprawności jest szansą dla tej kategorii zarejestrowanych na skuteczną aktywizację zawodową pod warunkiem określenia właściwych kierunków kształcenia bądź przekwalifikowania. Istotne jest również skorelowanie oczekiwań osób niepełnosprawnych i preferencji pracodawców skłonnych zatrudniać osoby niepełnosprawne.

Tabela Nr 9

Struktura wg stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy osób niepełnosprawnych i poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu z Łomży

Wyszczególnienie		2011r.		2012r.		2013r.		2014r.	
		Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.	Bezrobotni niepełnosp.	Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.
Osoby będące w ewidencji osób bezrobotnych		324	49	358	50	370	49	353	42
Staż pracy ogółem	do 1 roku	27	4	31	2	31	5	37	6
	1-5	52	9	53	8	38	7	48	4
	5-10	50	7	44	10	48	6	41	4
	10-20	77	10	80	13	90	14	80	13
	20-30	76	9	102	8	103	7	100	4
	30 i więcej lat	15	0	25	1	35	2	24	2
	bez stażu	27	10	23	8	25	8	23	9
Wg czasu pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	29	2	24	2	19	3	19	1
	1-3	35	7	39	6	54	9	43	7
	3-6	47	12	58	7	57	4	44	8
	6-12	52	7	63	8	64	3	64	2
	12-24	74	6	73	15	70	11	71	8
	pow. 24 miesięcy	87	15	101	12	106	19	112	16

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-07 za lata 2011- 2014

W latach 2011- 2014 najliczniejszą grupę tworzyli bezrobotni niepełnosprawni posiadający staż pracy 10-20 lat i 20-30 lat. Na koniec maja grupa ta łącznie liczyła 180 osób i stanowiła 51,0% omawianej kategorii bezrobotnych. Drugą co do liczebności jest grupa posiadająca staż pracy od 1 do 5 lat – 48 osób (13,6%).

Najliczniejszą grupą bezrobotnych niepełnosprawnych wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2011- 2014 byli niepełnosprawni oczekujący na zatrudnienie powyżej 24 miesięcy. Na koniec omawianego okresu jej liczebność wynosiła 112 osób i stanowiła 31,7% omawianej populacji bezrobotnych.

W ciągu 2014. do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży zgłosiło się 424 bezrobotnych (w tym 193 kobiety) z terenu miasta Łomża. „Odpyły” bezrobotnych z ewidencji urzędu pracy wyniósł 445 osób był wyższy od „napływu” o 21 osób. Główne przyczyny „odpyły” z bezrobocia przedstawiono w Tabeli Nr 10.

Tabela Nr 10

„Napływ” i „odpyły” osób niepełnosprawnych i poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu z Łomży

Wyszczególnienie		2011r.				2012r.				2013r.				2014r.				
		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		Bezrobotni niepełnosp.		Niepełnosp. poszukuj. pracy i nie pozostaj. w zatrud.		
		O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	
Osoby włączone do ewidencji osób bezrobotnych		360	181	41	16	452	229	33	14	431	220	32	12	424	193	43	14	
Osoby wyłączone z ewidencji osób bezrobotnych		345	178	39	13	412	202	38	19	431	223	31	8	445	209	55	22	
z tego	podjęcie pracy	161	84	0	0	185	83	0	0	194	98	0	0	187	77	0	0	
	z tego	praca subsydiowana	18	8	0	0	54	21	0	0	46	22	0	0	39	12	0	0
		praca niesubsydiowana	143	76	0	0	131	62	0	0	148	76	0	0	148	65	0	0
	rozpoczęcie szkolenia	1	1	0	0	5	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	
	rozpoczęcie stażu	19	11	0	0	33	20	3	2	32	22	2	2	56	36	4	1	
	rozpoczęcie pracy społecznie użytecznej	7	6	x	x	9	4	x	x	9	3	x	x	3	0	x	x	
	podjęcie nauki	0	0	0	0	2	1	0	0	4	0	0	0	1	0	0	0	

odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy	1	1	x	x	2	1	x	x	3	1	x	x	6	3	x	x
rezygnacja lub niepotwierdzenie gotowości do pracy	60	29	31	9	46	14	29	13	51	29	26	5	47	21	30	11
utrata statusu osoby niepełnosprawnej	59	29	5	2	64	33	6	4	76	38	2	0	68	39	13	6
inne	37	17	3	2	66	45	0	0	65	31	1	1	75	33	8	4

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za 2011-maj 2014r.

Podstawowym powodem wyłączeń niepełnosprawnych z ewidencji bezrobotnych były podjęcia pracy oraz nie potwierdzenie gotowości do pracy. Urząd w miarę swoich możliwości oferował tym osobom pracę lub obejmował działaniami aktywizującymi. W 2014r. różnego rodzaju aktywnymi programami rynku pracy objętych zostało 100 bezrobotnych niepełnosprawnych, co stanowiło 22,5% odpływu niepełnosprawnych bezrobotnych w tym okresie. W związku ze zmieniającą się strukturą zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych systematycznie zwiększa się liczba aktywizowanych osób niepełnosprawnych.

W 2014r. pracodawcy zgłosili do Urzędu 123 oferty pracy dla osób niepełnosprawnych z Łomży. Wśród tej liczby 33,3% ofert (41) stanowiły oferty pracy subsydiowanej.

Tabela Nr 11
Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej

Wyszczególnienie		2011	2012r.	2013r.	2014r.
Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej		88	132	176	123
z tego	staże	0	11	13	0
	przygotowanie zawodowe dorosłych	0	0	0	0
	prace społecznie użyteczne	0	7	4	0
	dla osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	0	0	0	0
	subsydiowanej	20	40	32	41
	z sektora publicznego	0	9	5	5
	sezonowej	9	10	7	39

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za 2011-maj 2014r.

Na podstawie analizy zgłoszonych ofert pracy trudno jest określić oczekiwania lokalnych pracodawców co do grup zawodowych zatrudnianych osób niepełnosprawnych. W przeważającej większości są to pojedyncze propozycje pracy w poszczególnych zawodach. Trudno na tej podstawie próbować przewidzieć kierunki szkoleń i przekwalifikowań zawodowych dla tej kategorii klientów urzędu pracy, by ją skutecznie zawodowo zaktywizować. Nie bez znaczenia na zainteresowanie pracodawców osobami niepełnosprawnymi, jako pracownikami, wpływa bardzo niski stopień wykształcenia tej grupy oraz posiadane niskie kwalifikacje zawodowe. Jednakże należy również podkreślić fakt, że w ostatnich latach zwiększyła się ilość ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców dla osób niepełnosprawnych.

Reasumując. Istnieje szereg barier, które niekorzystnie wpływają na liczbę pracujących niepełnosprawnych w Łomży. Większość ma charakter systemowy. Przykładem może być niejasność i zmienność przepisów prawa, czy nieefektywny i nieadekwatny system kształcenia. Z drugiej strony mamy jednak do czynienia z barierami o charakterze jednostkowym takimi jak np. postawa wobec pracy, czy stereotypowe myślenie na temat osób niepełnosprawnych.

Niepokojące jest zwłaszcza to, że mimo znacznego wzrostu zatrudnienia wspieranego ze środków publicznych w ostatnich latach, większość osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wciąż pozostaje poza rynkiem pracy. Tymczasem aktywność zawodowa jest jednym z najlepszych sposobów na rehabilitację, wyjście z izolacji i ogólną poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych. Wyjątkowo źle pod względem zatrudnienia niepełnosprawnych jest w administracji publicznej. W łomżyńskich urzędach i instytucjach publicznych osoby niepełnosprawne stanowią średnio ok. 0,6% zatrudnionych, czyli 1/10 tego, co powinny. Pomimo, że niepełnosprawni mają pierwszeństwo przyjęcia do pracy w administracji publicznej pod warunkiem, że znajdą się w piątce najwyższej ocenionych kandydatów.

Przed zatrudnieniem osób niepełnosprawnych odstraszaają przedsiębiorców ciągle zmieniające się przepisy. To właśnie liczne i w dużej części niekorzystne zmiany prawa powodują, że już teraz coraz częściej rezygnują oni z prowadzenia zakładów pracy chronionej i nie powstają nowe. Niewielkim pocieszeniem dla pracodawców wydaje się być zwiększenie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym, gdyż osoby te stanowią mniejszość wśród pracujących niepełnosprawnych. Co więcej, z całą pewnością nie zachęci to pracodawców do zatrudniania osób z większym stopniem niepełnosprawności (wynika to z ograniczonych możliwości ich zatrudnienia spowodowanych niepełnosprawnością).

Jest też druga strona medalu, o której w tym miejscu należy wspomnieć. Jest nią wykształcenie. Osoby niepełnosprawne wbrew tendencjom rynkowym i edukacyjnym, coraz częściej wybierają zasadnicze szkoły zawodowe. W konsekwencji, niepełnosprawni wciąż zdobywają zawody, na które istnieje bardzo małe zapotrzebowanie na łomżyńskim rynku pracy, a ich duży odsetek pozostaje poza rynkiem pracy zasilając szeregi świadczeniobiorców lub też wykonuje proste prace pomocnicze. Decyzje o wyborze konkretnej ścieżki kształcenia są przypadkowe, podporządkowane ofercie edukacyjnej (która jest zdecydowanie zbyt wąska), a nie możliwościom i zainteresowaniom.

Jednym z problemów, który składa się na ogólnie złą sytuację osób niepełnosprawnych na łomżyńskim rynku pracy jest typowe dla zdecydowanej większości zatrzymanie się ścieżki edukacyjnej na poziomie edukacji szkolnej. Osoby niepełnosprawne, w szczególności bierne zawodowo niezmiernie rzadko korzystają z form kształcenia ustawicznego. Z drugiej strony szkolenia te są bardzo często niedostosowane (np. bariery infrastrukturalne, zły dojazd) do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Podjmując działania aktywizujące osoby niepełnosprawne na łomżyńskim rynku pracy należało by w przyszłości zastosować przynajmniej trzy fundamentalne zasady nowego podejścia do problemu aktywizacji tych osób (niezależnie od rodzaju niepełnosprawności). Są to:

- **Gruntowna diagnoza** – działania muszą być oparte na znajomości potrzeb zarówno samych osób niepełnosprawnych, jak i ich otoczenia. W takim rozumieniu np. tematyka szkoleń powinna być dobierana na podstawie wiedzy o zapotrzebowaniu lokalnych pracodawców, a kierunki kształcenia w szkołach specjalnych powinny ewoluować wraz ze zmieniającą się specyfiką rynku pracy.
- **Indywidualizacja działań** – działania muszą mieć mniej masowy, a bardziej zindywidualizowany i dopasowany charakter. Badania pokazują, iż potrzeby i sytuacja osób niepełnosprawnych są bardzo różne. Z tego punktu widzenia bardziej efektywne będą te programy, które adresowane będą do mniejszej liczby osób, a traktować będą problem bardziej wnikliwie, niż programy skierowane do większej liczby osób, a działające tylko na najbardziej podstawowym wymiarze.
- **Kompleksowość działań** – działania muszą integrować różne obszary i formy wsparcia. Złożoność uwarunkowań aktywności zawodowej, implikuje taki sam charakter jej przeciwdziałań – skierowany na likwidowanie różnorodnych barier zarówno o charakterze wewnętrznym jak i zewnętrznym. W takim rozumieniu, bezcelowe jest organizowanie szkoleń dla niepełnosprawnych mieszkańców terenów wiejskich bez zapewnienia im możliwości dojazdu na nie, lub też organizowanie doradztwa zawodowego bez idącego w ślad za nim programu szkoleniowego. Kompleksowość działań powinna również odnosić się do włączania w proces aktywizacji różnych grup, np. pracodawców, pracowników instytucji rynku pracy, nie tylko samych niepełnosprawnych.
- **Łatwość obsługi** – warunki finansowania i udziału nie mogą stanowić kosztu i ryzyka większego od korzyści wynikających z partycypacji w działaniu.

5. Podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.

Zgodnie z art. 9 ust.1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. , poz. 674 z późn. zm.) do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy między innymi udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe. Dotyczy to również osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy. Osoby takie mają prawo do korzystania ze wszystkich usług i instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w przepisach ustawy o promocji zatrudnienia.

Art. 49 ustawy uznaje osoby niepełnosprawne za znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a zatem wymagające szczególnych działań. Do tej szczególnej grupy bezrobotnych należą również m. in. osoby młode do 25 roku życia, osoby, które ukończyły 50 rok życia, długotrwale bezrobotni, osoby bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia . Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowią ponad 90 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Rozwiązanie to przestaje obowiązywać w dniu 27 maja 2014 roku, od tej daty obowiązywać będą nowe rozwiązania wprowadzone ustawą z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw / (Dz. U. z dnia 12 maja 2014 r., poz. 598)

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży, realizując swoje zadania ustawowe związane z ograniczaniem i przeciwdziałaniem bezrobociu, czynnie włącza się w rozwiązywanie problemów społecznych związanych z bezrobociem ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych i niepełnosprawnych. Struktura dotychczasowych celów polityki przeciwdziałania bezrobociu i jego negatywnym skutkom była złożona i obejmowała i obejmuje łagodzenie skutków bezrobocia przez czasową aktywizację tych bezrobotnych w ramach aktywnych programów rynku pracy, tj.:

- roboty publiczne,
- prace interwencyjne,
- staże,
- szkolenia i przekwalifikowanie bezrobotnych,
- prace społecznie użyteczne,
- refundację wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy,
- dotacje na podjęcie działalności gospodarczej,
- doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży w 2014r. realizował następujące projekty i programy, w ramach których kierowane są między innymi osoby do 30 roku życia i osoby niepełnosprawne z miasta Łomża:

"Aktywni i efektywni" (EFS)

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży realizuje projekt „Aktywni i efektywni” w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy w Kolnie Powiatowym Urzędem Pracy w Zambrowie w ramach: Priorytetu VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działania 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie, Poddziałania 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie 185 osób bezrobotnych (111 kobiet i 74 mężczyzn) zarejestrowanych w PUP w Łomży, PUP w Kolnie i PUP w Zambrowie do 30 czerwca 2015 r.

Projekt skierowany jest do osób bezrobotnych do 30 roku życia oraz powyżej 50 roku życia.

Grupą docelową stanowią 185 osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łomży, PUP w Kolnie, i PUP Zambrowie.

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży w ramach otrzymanych środków finansowych objął wsparciem 82 osoby bezrobotne (49 kobiet i 33 mężczyzn), w tym:

- 27 os. będzie zamieszkiwać miasto Łomża;
- 55 os. będzie zamieszkiwać powiat łomżyński;
- 19 os. będą to osoby po 50 roku życia;
- 63 os. będą to osoby poniżej 30 roku życia.

Formy wsparcia:

- Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe z utworzeniem Indywidualnego Planu Działania;
- Staże na okres 6 miesięcy.

Rekrutacja do projektu w PUP w Łomży:

I. Grudzień 2013 r. – 28 os. Bezrobotnych

II. Maj 2014 r. – 27 os. Bezrobotnych

III. Wrzesień 2014 r. – 27 os. bezrobotnych

Okres realizacji projektu: 01.11.2013 r. – 30.06.2015 r.

Wartość projektu: 1 799 671,50 zł, w tym:

PUP Łomża - 799 890,50 zł

PUP Kolno - 499 890,50 zł

PUP Zambrów – 499 890,50 zł

„Nowe Perspektywy” (EFS)

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży już siódmy rok realizował projekt systemowy „Nowe Perspektywy” w ramach Priorytetu VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działania 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie, Poddziałania 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łomży.

W 2014 roku wsparcie otrzyma 686 osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łomży i mogą one skorzystać z następujących instrumentów i usług rynku pracy:

- Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe z utworzeniem Indywidualnego Planu Działania - wszyscy uczestnicy projektu;
- Staże - 453 os.
- Prace interwencyjne - 98 os
- Szkolenia - 40 os
- Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - 90 os.
- Wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy - 45 os.

Dodatkowo refundowany będzie koszt dojazdu do miejsca szkolenia lub odbywania stażu, o ile szkolenie lub staż odbywa się poza miejscem zamieszkania bezrobotnego i jest udokumentowane załączonymi biletami.

Okres realizacji projektu: 01.01.2008 r. – 31.12.2013 r.

Wartość projektu: 7 428 480,00 zł, w tym:

Kwota dofinansowania z EFS - 6 805 200,00 zł

Wkład prywatny- 623 280,00 zł

“Twoje życie – twój wybór” (EFS)

PUP Łomża realizowa Projekt „Twoje życie – twój wybór” w partnerstwie z PUP w Kolnie i PUP w Zambrowie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

PUP-y uzgodniły następujący podział środków finansowych na realizację Projektu w ramach kwoty dofinansowania Projektu w łącznej kwocie 2 178 800,00 PLN :

- 1) PUP Kolno 639 600,00 PLN;
- 2) PUP Łomża 996 500,00 PLN;
- 3) PUP Zambrów 542 700,00 PLN.

Termin trwania projektu – od 01.05.2014r. do 30.04.2015r.

Powiat Łomżyński (Powiatowy Urząd Pracy w Łomży) skieruje w ramach projektu 117 bezrobotnych na staż 6 miesięczny, w tym:

- 20 % będą stanowić osoby powyżej 50 roku życia (23 osoby)
- 80 % będą stanowić poniżej 30 roku życia (94 osoby)
- co najmniej 34% uczestników (40 osób) zostanie skierowanych na staż w ramach tzw. „zielonych miejsc pracy”
- co najmniej 90 % uczestników/uczestniczek objętych stażem zakończy udział w projekcie (105 osób).

Ponadto :

- najwyżej 37 uczestników będzie zamieszkiwać na terenie miasta Łomża
- co najmniej 38 osób będzie zamieszkiwać powiat łomżyński

Uzyskanie efektywności zatrudnieniowej - co najmniej 45% grupy docelowej (53 os.) uzyska zatrudnienie w okresie realizacji projektu, na co najmniej 3 miesiące.

„Ścieżki rozwoju” (Rezerwa ministra)

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży realizował program finansowany z dodatkowych środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra.

Uczestnicy programu: osoby bezrobotne do 25 roku życia z terenu działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży.

Program „Ścieżki rozwoju” przewiduje następujące wsparcie dla jego uczestników:

1. Pośrednictwo pracy z opracowaniem IPD dla 37 os.
2. Poradnictwo zawodowe z opracowaniem IPD dla 37 os.
3. Staż - 15
4. Prace interwencyjne - 10
5. Roboty publiczne - 12

Okres realizacji programu:

01.03.2014 r. – 31.12.2014 r.

Przyznana kwota ze środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra:

316 400,00 zł.

Wykonanie budżetu programu z rezerwy ministra obejmującego wsparciem w 100%
osoby do 25 roku życia
"Ścieżki rozwoju"

Kategoria wydatków	Osoby			Budżet projektu ogółem /PLN/	Środki zarezerwowane wg podpisanych umów i złożonych wniosków do 31.12.2014r.	Wydane środki na dzień 31.12.2014r.
	Limit	Liczba zaktywizowanych osób				
		wg deklaracji uczestnika	wg podpisanych umów i przelanych środków do 31.12.2014r.			
1. Staż	22	22	22	122 300,00	122 236,22	122 236,22
a) stypendja	x	x	22	x	122 236,22	122 236,22
2. Prace interwencyjne	8	10	9	35 300,00	32 407,79	32 407,79
3. Roboty publiczne	14	15	15	151 300,00	150 309,63	150 309,63
4. Bon na zasiedlenie	1	1	1	7 500,00	7 479,94	7 479,94
KOSZTY OGÓLEM	45	48	47	316 400,00	312 433,58	312 433,58
Liczba osób do aktywizacji	45	47	46			

Jedna osoba uczestniczyła w dwóch formach - w stażu i robotach publicznych.

„Na start 30-” (Rezerwa ministra)

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży realizował program finansowany z dodatkowych środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra.

Uczestnicy programu: osoby bezrobotne do 30 roku życia z terenu działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży.

Program „Na start 30-” przewidywał następujące wsparcie dla jego uczestników:

1. Opinia doradcy klienta z opracowaniem IPD dla 65 osób;
2. Jednorazowe środki na działalność gospodarczą dla 3 osób;
3. Bon szkoleniowy dla 5 osób;
4. Bon stażowy dla 31 osób;
5. Bon zatrudnieniowy dla 26 osób.

Okres realizacji programu:

01.07.2014r. - 30.09.2015r.

Okres finansowania programu ze środków rezerwy ministra:

01.07.2014r. - 31.12.2014r.,

Przewidywane efekty:

W ramach projektu:

- 76,19 % uczestników po zakończeniu udziału w programie uzyska zatrudnienie na okres co najmniej 3 miesięcy (tj. 50 osób).

Przyznana kwota ze środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra: 195 100,00 zł.

**Wykonanie budżetu programu z rezerwy ministra obejmującego wsparciem w 100%
osoby do 30 roku życia
"Na start 30-"**

Kategoria wydatków	Osoby			Budżet projektu ogółem /PLN/	Środki zarezerwowane wg podpisanych umów i złożonych wniosków do 31.12.2014r.	Wydane środki na dzień 31.12.2014r.
	Limit	Liczba zaktywizowanych osób				
		wg deklaracji uczestnika	wg podpisanych umów i przelanych środków do 31.12.2014r.			
1. Bon szkoleniowy	5	5	5	17 000,00	16 973,57	16 973,57
a) zakup szkolenia	x	x	5	x	9 370,00	9 370,00
b) stypendium	x	x	5	x	5 795,57	5 795,57
c) badania lekarskie	x	x	5	x	1 508,00	1 508,00
d) koszty dojazdu	x	x	2	x	300,00	300,00
2. Bon stażowy	31	31	31	71 400,00	70 699,89	70 699,89
a) stypendium	x	x	30	x	68 621,89	68 621,89
b) badania lekarskie	x	x	25	x	2 078,00	2 078,00
c) koszty dojazdu	x	x	0	x	0,00	0,00
d) premia	x	x	0	x	0,00	0,00
3. Bon zatrudnieniowy	26	29	26	46 700,00	46 402,20	46 402,20
4. Jednorazowe środki na działalność gospodarczą	3	3	3	60 000,00	60 000,00	60 000,00
KOSZTY OGÓLEM	65	68	65	195 100,00	194 075,66	194 075,66
Liczba osób do aktywizacji	65	68	65			

„Szansa na lepsze” (Rezerwa ministra)

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży realizował program finansowany z dodatkowych środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra.

Uczestnicy programu: osoby bezrobotne po 50 r. życia z terenu działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży.
Program „Szansa na lepsze” przewiduje następujące wsparcie dla jego uczestników:

1. Opinia doradcy klienta z opracowaniem IPD dla 16 osób,
2. Dofinansowanie wynagrodzenia na zatrudnienie osoby bezrobotnej po 50 roku życia dla 15 osób,
3. Szkolenie dla 1 osoby.

Okres realizacji programu:

01.07.2014r. - 31.03.2015r.,

Okres finansowania programu ze środków rezerwy ministra:

01.07.2014r. - 31.12.2014r.,

Przewidywane efekty:

W ramach projektu:

- 84,61 % uczestników po zakończeniu udziału w programie uzyska zatrudnienie na okres co najmniej 3 miesięcy (tj. 14 osób).

Przyznana kwota ze środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra: 52 000,00 zł.

**Wykonanie budżetu programu z rezerwy ministra obejmującego wsparciem w 100%
osoby powyżej 50 roku życia
"Szansa na lepsze"**

Kategoria wydatków	Osoby			Budżet projektu ogółem /PLN/	Środki zarezerwowane wg podpisanych umów i złożonych wniosków do 31.12.2014r.	Wydane środki na dzień 31.12.2014r.
	Limit	Liczba zaktywizowanych osób				
		wg deklaracji uczestnika	wg podpisanych umów i przelanych środków do 31.12.2014r.			
1. Dofinansowanie wynagrodzenia na zatrudnienie osoby bezrobotnej	15	21	18	51 650,00	35 728,00	33 376,00
2. Szkolenie	1	1	1	350,00	350,00	350,00
a) badania lekarskie	x	x	1	350,00	350,00	350,00
KOSZTY OGÓŁEM	16	22	19	52 000,00	36 078,00	33 726,00
Liczba osób do aktywizacji	16	22	19			

“Pracuję” (Rezerwa Ministra)

I. Opis programu

1. Osoby obejmowane programem :

a) bezrobotni w regionach wysokiego bezrobocia.

2. Liczba osób obejmowana programem: 50 osób.

3. Wnioskowana kwota: 396,8 tys. zł (słownie trzysta dziewięćdziesiąt sześć tysięcy osiemset zł)

4. Formy aktywizacji:

Lp.	Formy aktywizacji	Liczba osób	Koszt programu w tys. zł			Koszt FP na 1 uczestnika kol 4/kol 3	Zakładana efektywność zatrudnieniowa
			Ogółem	Limit FP 2014 r. i lat następ.	Rezerwa FP		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Roboty publiczne	50	396 800,00	-	396 800,00	7 936,00	80%
	Ogółem	50	396 800,00	-	396 800,00	7 936,00	80%

5. Okres realizacji: 01.09.2014-31.12.2014

6. Budżet programu: ogółem 396 800 zł

Wykonanie budżetu programu z rezerwy ministra obejmującego wsparciem w 100% bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia "Pracuję"

Kategoria wydatków	Osoby			Budżet projektu ogółem /PLN/	Środki zarezerwowane wg podpisanych umów i złożonych wniosków do 31.12.2014r.	Wydane środki na dzień 31.12.2014r.
	Limit	Liczba zaktzywizowanych osób				
		wg deklaracji uczestnika	wg podpisanych umów i przelanych środków do 31.12.2014r.			
1. Roboty publiczne	50	53	53	396 800,00	388 818,31	388 818,31
KOSZTY OGÓŁEM	50	53	53	396 800,00	388 818,31	388 818,31
Liczba osób do aktywizacji	50	53	53			

"Stań się aktywny" (Rezerwa ministra)

Celem Programu była aktywizacja zawodowa oraz uzyskanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne z art. 49 z terenu działania PUP w Łomży.

Program „*Stań się aktywny*” przewidywał następujące wsparcie dla jego uczestników:

- Opinia doradcy klienta z opracowaniem IPD dla 55 os.
- Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej dla 14 os;
- Wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla 11 os;
- Szkolenia indywidualne dla 5 os.
- Bon zasiedleniowy dla 3 os;
- Prace społecznie użyteczne dla 22 os.

Okres realizacji programu:

01.10.2014-31.12.2014r

Przewidywane efekty:

W ramach projektu:

- 60 % uczestników po zakończeniu udziału w programie uzyska zatrudnienie na okres co najmniej 3 miesięcy.

Przyznana kwota ze środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra:

550 800,00 zł.

Wykonanie budżetu programu z rezerwy ministra obejmującego wsparciem w 100% osoby z art. 49 ustawy "Stań się aktywny"

Kategoria wydatków	Osoby		Budżet projektu ogółem /PLN/	Środki zarezerwowane wg podpisanych	Wydane środki na dzień 31.12.2014r.
	Limit	Liczba zaktzywizowanych osób			

			wg deklaracji uczestnika	wg podpisanych umów i przelanych środków do 31.12.2014r.		umów i złożonych wniosków do 31.12.2014r.	
1.	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	14	14	14	280 000,00	280 000,00	280 000,00
2.	Wyposażenie / doposażenie stanowiska pracy	11	11	11	220 000,00	220 000,00	220 000,00
3.	Bon na zasiedlenie	3	3	3	22 800,00	22 439,82	22 439,82
4.	Szkolenie indywidualne	5	5	5	15 000,00	12 116,55	11 666,55
a)	Koszty szkolenia	x	x	4	x	6 902,00	6 452,00
b)	Stypendium	x	x	5	x	3 718,55	3 718,55
c)	Badania lekarskie	x	x	5	x	1 496,00	1 496,00
5.	Prace społecznie użyteczne	22	30	30	13 000,00	12 742,00	12 742,00
KOSZTY OGÓLEM		55	63	63	550 800,00	547 298,37	546 848,37
Liczba osób do aktywizacji		55	62	62			

Jedna osoba skorzystała z dwóch form - ze szkolenia i została zatrudniona w ramach wyposażenia / doposażenia stanowiska pracy.

„Otwórz drzwi do kariery” (Rezerwa ministra)

Celem Programu była aktywizacja zawodowa oraz uzyskanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne z art. 49 z terenu działania PUP w Łomży.

Program „Otwórz drzwi do kariery” przewiduje następujące wsparcie dla jego uczestników:

- Opinia doradcy klienta z opracowaniem IPD dla 60 os.
- Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej dla 30 os;
- Wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla 30 os;

Okres realizacji programu:

01.10.2014-31.12.2014r.

Przewidywane efekty:

W ramach projektu:

- 100 % uczestników po zakończeniu udziału w programie uzyska zatrudnienie na okres co najmniej 3 miesięcy

Przyznana kwota ze środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra: 1 200 000,00 zł.

Wykonanie budżetu programu z rezerwy ministra obejmującego wsparciem w 100% osoby z art. 49 ustawy „Otwórz drzwi do kariery”

Kategoria wydatków	Osoby		Budżet projektu ogółem /PLN/	Środki zarezerwowane wg podpisanych umów i złożonych	Wydane środki na dzień 31.12.2014r.
	Limit	Liczba zaktywizowanych osób			

		wg deklaracji uczestnika	wg podpisanych umów i przelanych środków do 31.12.2014r.		wniosków do 31.12.2014r.		
1.	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	30	30	30	600 000,00	600 000,00	600 000,00
2.	Wyposażenie / doposażenie stanowiska pracy	30	32	29	600 000,00	580 000,00	580 000,00
KOSZTY OGÓŁEM		60	62	59	1 200 000,00	1 180 000,00	1 180 000,00
Liczba osób do aktywizacji		60	62	59			

„Uwierz w siebie” (Rezerwa Ministra)

Celem Programu jest aktywizacja zawodowa oraz uzyskanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne w wieku 30-50 lat z terenu działania PUP w Łomży.

Program „Uwierz w siebie” przewiduje następujące wsparcie dla jego uczestników:

1. Opinia doradcy klienta z opracowaniem IPD dla 30 os.
2. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej dla 5 os;
3. Wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla 5 os;
4. Roboty publiczne dla 15 os.
5. Prace interwencyjne dla 5 os.

Okres realizacji programu:

01.10.2014-30.04.2015r.

Przewidywane efekty:

W ramach projektu:

- 60 % uczestników po zakończeniu udziału w programie uzyska zatrudnienie na okres co najmniej 3 miesięcy

Przyznana kwota ze środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra: 284 100,00 zł.

Wykonanie budżetu programu z rezerwy ministra obejmującego wsparciem w 100% osoby w wieku 30 - 50 lat "Uwierz w siebie"

Kategoria wydatków	Osoby			Budżet projektu ogółem /PLN/	Środki zarezerwowane wg podpisanych umów i złożonych wniosków do 31.12.2014r.	Wydane środki na dzień 31.12.2014r.
	Limit	Liczba zaktywizowanych osób				
		wg deklaracji uczestnika	wg podpisanych umów i przelanych środków do 31.12.2014r.			
1. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	5	5	5	100 000,00	100 000,00	100 000,00

2.	Wyposażenie / doposażenie stanowiska pracy	5	5	5	100 000,00	100 000,00	100 000,00
3.	Prace interwencyjne	5	9	9	9 700,00	8 068,75	8 068,75
4.	Roboty publiczne	15	15	15	74 400,00	56 516,60	56 516,60
KOSZTY OGÓLEM		30	34	34	284 100,00	264 585,35	264 585,35
Liczba osób do aktywizacji		30	34	34			

Poziom i struktura środków Funduszu Pracy wydatkowanych przez PUP w Łomży w 2014 roku na aktywne formy przeciwdziałania i łagodzenia skutków bezrobocia

Kategoria wydatków	Liczba wyłączonych osób wg sprawozdania MPiPS-01 ogółem	Liczba wyłączonych osób wg sprawozdania MPiPS-01 z miasta Łomża	Limit ogółem	Wydatkowano wg MPiPS-02	% wykonania
1. Szkolenie	94	52	189 950,00	186 617,63	98,25
2. Staż	868	486	4 172 100,00	4 168 166,95	99,91
3. Prace interwencyjne	86	44	573 500,00	562 982,94	98,17
4. Roboty publiczne	195	87	2 017 800,00	1 990 946,65	98,67
5. Doposażenie/wyposażenie stanowiska pracy	149	100	2 260 000,00	2 240 000,00	99,11
6. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	149	91	3 010 525,00	3 016 383,35	100,19
7. Prace społecznie - użyteczne	149	47	69 500,00	69 717,60	100,31
8. Zwrot składek ZUS dla spółdzielni socjalnej	0	0	72 300,00	72 283,50	99,98
9. KRUS	0	0	375,00	375,00	100,00
10. Bon szkoleniowy	5	3	17 000,00	16 973,57	99,85
11. Bon stażowy	31	18	71 400,00	70 699,89	99,02
12. Bon zatrudnieniowy	26	12	46 700,00	46 402,20	99,36
13. Bon zasiedleniowy	4	2	30 300,00	29 919,76	98,75
14. Dofinansowanie zatrudnienia bezrobotnego pow. 50 roku życia	18	13	51 650,00	33 376,00	64,62
15. Zatrudnienie wspierane	0	0	25 400,00	25 343,36	99,78
RAZEM	1 774	955	12 608 500,00	12 530 188,40	99,38

Źródło: Sprawozdania MPiPS-01 oraz finansowe MPiPS – 02 za grudzień 2014r., obliczenia własne.

Wymienione wyżej działania są kontynuacją z lat poprzednich. Znowelizowana ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z dnia 12 maja 2014, poz. 598) nie zwiększa szans na zatrudnienie czy udzielenie innej pomocy osobom niepełnosprawnym i osobom młodym zarejestrowanym w PUP. Dotychczasowe rozwiązanie tj uwzględnienie w art. 49 naszej ustawy tych osób, za będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy i dzięki temu mogły być kierowane do aktywizacji – przestaje obecnie obowiązywać. Do poszczególnych form aktywizacji, po zmianach w ustawie, będziemy kierować bezrobotnych zgodnie z Indywidualnym Planem Działania, który będzie opracowywany dla każdej osoby zarejestrowanej w Urzędzie.

Niepełnosprawność, czy młodość będzie jednym z elementów mających wpływ na rodzaj IPD. Jednakże dopiero praktyka pozwoli ocenić, czy nowy sposób aktywizacji przełoży się na wyższy stopień aktywizacji tych grup bezrobotnych.

Zadania realizowane w 2014r.:

1. Kontynuacja działań PUP w zakresie wsparcia osób młodych i niepełnosprawnych .
  - realizacja podstawowych usług rynku pracy / udzielanie porad przez doradców zawodowych, organizowanie szkoleń w celu zwiększenia ich szansy na uzyskanie zatrudnienia, aktywności zawodowej oraz podwyższenia kwalifikacji zawodowych, organizowanie giełd pracy /.
  - aktywizacja z wykorzystaniem instrumentów rynku pracy / staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, przyznanie jednorazowych środków na uruchomienie działalności gospodarczej, kierowanie osób bezrobotnych na doposażone stanowisko pracy, realizacja prac społecznie użytecznych/.
2. Wspieranie edukacji ustawicznej osób młodych i niepełnosprawnych.
  - umożliwienie uzyskania kwalifikacji zawodowych w formie kursów i szkoleń realizowanych w systemie kształcenia ustawicznego oraz prowadzenie szkoleń z zakresu kompetencji społecznych.
3. Wspieranie podmiotów rozwijających zatrudnienie wspierane, chronione, spółdzielczość socjalną oraz innych podmiotów ekonomii społecznej.
4. Tworzenie partnerstwa instytucji publicznych i niepublicznych ukierunkowanego na pomoc osobom młodym i niepełnosprawnym.

W celu usprawnienia obsługi osób niepełnosprawnych Dyrektor PUP wydał Zarządzenie Nr 7/12 z dnia 28 marca 2012r. w sprawie obsługi osób uprawnionych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży przy wykorzystaniu środków wspierających komunikowanie się. Dzięki temu osoba uprawniona może m.in. skorzystać z pomocy tłumacza języka migowego. Informacje na ten temat dostępne są na witrynie www.pup.lomza.pl.

Podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łomży działania aktywizacyjne z pewnością wpływają na poprawę sytuacji na łomżyńskim rynku pracy. Zmieniający się rynek pracy nadal jednak wymaga podejmowania szeregu działań na rzecz zmniejszania bezrobocia oraz przywracania na rynek pracy licznej grupy osób pozostających biernymi zawodowo. Szczególnie istotnego znaczenia nabiera to w sytuacji prognozowanego starzenia się społeczeństwa gmin, które już dziś jest widoczne oraz pozostawania w rejestrze bezrobotnych osób, które mają największe problemy w znalezieniu zatrudnienia z uwagi na posiadane wykształcenie, kwalifikacje zawodowe, czy czas pozostawania bez pracy. Przy powyżej opisanych tendencjach demograficznych i prognozach, aktywizacja i zatrzymanie na rynku pracy tych osób nabiera szczególnej wagi.

Pomoc tej grupie klientów jest szczególnie trudna i wymaga wielu specjalistycznych działań ze strony doradców zawodowych, psychologów, pedagogów, lekarzy medycyny pracy oraz pracowników socjalnych. Dlatego istniejąca ścisła współpraca pomiędzy Urzędem, instytucjami pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi pozwoli podejmować działania w celu budowania partnerskiej platformy pomocy.

Sporządziła: Tomasz Szewczyk
Łomża 18.02.2015r.